כל המנחות פרק ראשון מנחות ט.

בקדש הקדשים תאכלנו והא למה לי קרא לימא בחצר אהל מועד יאכלוה ולא יהא טפל חמור מן העיקר עבודה דאדם עובד במקום רבו אמרינן שלא יהא טפל חמור מן העיקר אכילה שאין אדם אוכל במקום רבו טעמא דכתב קרא הא לא כתב קרא לא יהא טפל חמור מן העיקר לא אמרי' איתמר בללה חוץ לחומת עזרה ר' יוחנן אמר פסולה ר"ל אמר כשרה ר"ל אמר כשרה דכתיב ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה והדר והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ מקמיצה ואילך מצות כהונה לימד על יציקה ובלילה שכשרין בזר ומדכהונה לא בעיא פנים נמי לא בעיא ורבי יוחנן אמר פסולה כיון דעשייתה בכלי הוא נהי דכהונה לא בעיא פנים מיהת בעיא תניא כוותיה דר' יוחנן בללה זר כשרה חוץ לחומת העזרה פסולה: איתמר מנחה שחסרה קודם קמיצה ר' יוחנן אמר יביא מתוך ביתו וימלאנה ריש לקיש אמר לא יביא מתוך ביתו וימלאנה ר' יוחנן אמר מביא מתוך ביתו וימלאנה קמיצה קבעה ליה ריש לקיש אמר לא יביא מתוך ביתו וימלאנה קדושת כלי קבעה ליה איתיביה ר' יוחנן לרשב"ל חסר הלוג אם עד שלא יצק ימלאנו תיובתא: איתמר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה רבי יוחנן אמר מקטיר קומץ עליהן וריש לקיש אמר אין מקטיר קומץ עליהן אליבא דר' אליעזר כ"ע לא פליגי כי פליגי אליבא דר' יהושע דתנן נטמאו שיריה נשרפו שיריה אבדו שיריה כמדת ר' אליעזר כשרה כמדת רבי יהושע פסולה מאן דפסל כר' יהושע ומאן דמכשר עד כאן לא אמר רבי יהושע התם אלא דלא אישתייר אבל היכא דאישתייר אפי' ר' יהושע מודה ליה דתניא ר' יהושע אומר כל הזבחים שבתורה שנשתייר מהם כזית בשר או כזית חלב זורק הדם כחצי זית בשר כחצי זית חלב אינו זורק את הדם ובעולה אפי' כחצי זית בשר וכחצי זית חלב זורק את הדם מפני שבעולה כולה כליל ובמנחה אף על פי שכולה קיימת לא יזרוק

מנחה

בקדש הקדשים וגו'. בפרשת ויקח קרח ולעיל מיניה כתיב לכל חטאתם ולכל אשמם וגו' בקדש הקדשים דמשמע היכל דאי עזרה בהדיא כתיב (ויקרא ו) בחצר אהל מועד יז]. ואם איתא דילפינן מהאי טעמא דלא יהא טפל חמור מעיקר: **הא למה לי קרא.** לבן בתירא לילף מאידך קרא (שם) יח] בחצר אהל מועד יאכלוה וכל שכן היכל והאי בקדש הקדשים למה לי דכתב רחמנא: ומשני האי דאיצטריך בקדש הקדשים לאו לאשמועינן דלא מיפסלי קדשים בכניסת כ] היכל אלא למישרי אכילה בהיכל דלא נפקא מההוא דלא יהא טפל חמור מעיקר: **דעבודה היא.** (א) דדרך ארץ היא לעבוד י] בפני רבו אמרי' לא יהא טפל וכו' אבל אכילה אין דרך ארץ לאכול במקום רבו (ב) לא אמרי' דכיון דעיקר הוא כ"ש דמאי אכיל בגוויה אי לא אשמעינן קרא: **קמיצה קבעה לה.** דכל כמה דלא קמיץ לא מיקריא מנחה ולא קרינא ביה מן המנחה ו) פרט לשחסרה כדמפרש לקמן ז). כל לשון קביעות דאמור במנחות כלומר זקוק זה לזה ואין אתה יכול לשנות קצת ממנו להביא אחר תחתיו לפי שהוקבעו יחד: **קדושת כלי קבעה לה.** יא] בשם וקרינא בה מן המנחה פרט לכשחסרה: **חסר הלוג.** שמן של מצורע עד שלא יצק על כפו השמאלית יב] ימלאנה ולא אמרי' דקבעה להו לוג שהוא כלי שרת: **כ"ע לא פליגי.** יג] דמה היכא דאבדו שיריים או נשרפו קמכשר ר' אליעזר לקמן להקטיר קומץ כ"ש חסרו דאיכא שיור יד] במקצתה: **כמדת ר' אליעזר.** דאמר בפ' כיצד צולין (פסחים עז.) ועשית עולותיך הבשר והדם ח) טו] דם אע"פ שאין בשר (כשר אע"פ שאין דם): **כשרה.** להקטיר הקומץ דקומץ בלא שיריים דומיא דדם בלא בשר: **כמדת ר' יהושע.** דאמר טז] אם אין בשר אין דם אם אין דם אין בשר פסול להקטיר הקומץ: **כזית בשר או כזית חלב.** בפסחים נפקא לן בכיצד צולין (דף עט.) דמשום חלב נמי זריק דכתיב (ויקרא יז) וזרק הכהן את הדם וגו' והקטיר החלב אלמא חלב אע"פ שאין בשר: יז] **כחצי זית חלב אין זורק.** שאין אכילת ט) בשר ואכילת מזבח מצטרפין. וזריקת דם אינה אלא להתיר אימורים למזבח ובשר לאדם וכיון דאבדו שניהם זריקה למה: **ובעולה.** דבין בשר בין חלב כולהו למזבח סלקי מצטרפים:

מנחה

רבי יוחנן אמר פסולה. אע"ג דלא בלל כשרה בלל חוץ לחומת העזרה גרע ולא דמי להא דזבחים בפ' קדשי קדשים (דף סג.) דתלינן טעמא מילה דמה בכל מקום במזבח כשרה שאם היזה ולא מילה כשרה יח] דהתם בפנים והכא בחוץ: **ריש לקיש אמר כשרה.** הכא משמע דאע"ג יט] י) דקדושה היא לא מיפסלא ביוצא ואפילו רבי יוחנן לא פליג אלא משום דעשה הבלילה בחוץ אבל משום יוצא לא וכן משמע בפרק התכלת כ] (לקמן דף מז.) דאמר רב ששת הני תנאי כרבי סבירא להו דאמר שחיטה מקדשא כא] (היא) איפסילא ביוצא ובסוף שמעתא (שם מח.) קאמר הא דלא כרבי כיון דאמר שחיטה מקדשא דפריק להו היכא אי אגרלאי כב] איפסילו להו ביוצא משמע משום דשחיטה מקדשא הוא דאיפסיל ביוצא הא לאו הכי לא דאע"ג דאית ליה תנור מקדש בפרק רבי ישמעאל (לקמן דף עב:) ומיהו יש לדחות דבאין עם הזבח שאני דהא נסכים הבאין עם הזבח לא מיפסלו בלינה אלא בשחיטת זבח כדאמר זעירי לקמן בפרק התודה (דף עט.) ואילו בפני עצמן תנן קדשו בכלי נפסלין בלינה ויש עוד ראיה מהא דתנן בפ' שני דמעילה (דף ט.) גבי מנחות ושתי הלחם קרמו בתנור הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כיפורים ובלינה אבל יוצא לא קתני ואע"ג דגבי עופות וזבחים הוה מצי למיתני כג] כ) (אגב אחרינא) לא תני אגב שתי הלחם ולחם הפנים ומנחות והא דאמר בפרק כל שעה (פסחים דף לו.) גבי לישה דמנחות נהי דבזריזין ליתא במקום זריזין איתא אורחא דמילתא נקט שדרך לעשותה במקום זריזין והא דאמרינן בפרק המזבח מקדש (זבחים פח.) כד] אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל היינו בטבול יום ובמחוסר כיפורים ובלינה אבל לא ביוצא ובקונטרס פי' לקמן בריש שתי מדות (דף פז:) גבי שולחן אבל מקדשין ליפסל בלינה וביוצא ובפרק המזבח מקדש (זבחים פח.) פי' בקונטרס אבל מקדשין ליפסל ביוצא אם יצא חוץ לקלעים או נגע בו טבול יום ולא יתכן ומה שפירש ל) רבינו שלמה כה] בפרק שני דזבחים (דף כ:) גבי יציאה מהו שתועיל בקידוש ידים ורגלים כדרך כל הקדשים שקדשו בכלי הנפסלים ביוצא אין הטעם תלוי בכך כלל מ) (ועוד) דהא קאמר התם כיון דפריש אסוחי מסח דעתיה והא דדייק בפ' שתי הלחם (לקמן נה: ושם) אמרת לישתן ועריכתן בחוץ אלמא מדת יבש כו] לא נתקדשה וכן בסוף כל המנחות באות מצה (שם סג.) דדריש ר' שמעון תנור תנור שתי פעמים שתהא אפייתן בתנור ושתהא הקדישן בתנור ופריך והתנן ר' שמעון אומר לעולם הוי רגיל לומר שתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה וכשרות בבית פאגי לאו משום כז] נ) דנתקדשה הוי מיפסיל ביוצא אלא משום דדבר מכוער הוא להוציא לחוץ לאחר שנתקדשה וא"ת וכיון דבקדושת כלי לא מיפסלא ביוצא מנחת כהנים ומנחתי כהן גדול דלית בה קמיצה ס) אימא מיפסל ביוצא ושמא באותם מועיל קידוש כלי כדאמרי' כח] (זבחים דף מה:) שאין להם מתירין משיקדש בכלי ע): **מקמיצה** ואילך מצות כהונה. הגשה ותנופה נמי בעו כהונה שאין זר קרב אצל המזבח פ) אלא הכא בד' עבודות שבמנחה איירי שמתחילין משעת קמיצה ומיהו בלאו הכי ניחא דליכא תנופה אלא במנחת עומר וקנאות כדתנן בפ' כל המנחות באות מצה (לקמן סא.) ובמנחות קנאות אין יציקה ובלילה דלית בה שמן ובמנחת העומר אע"ג דטעונה שמן לא כתיב בה וקמץ הכהן: **ומדכהונה** לא בעיא פנים נמי לא בעיא. וא"ת הרי שחיטה דלא בעיא כהונה ובעיא פנים דכתיב (ויקרא א) ושחט את בן הבקר לפני ה' כדדרשינן בפ' כל הפסולין (זבחים דף לב:) דבעינן שיהא בן הבקר לפנים וי"ל דשאני התם משום קבלה כט] אי נמי שכן מיני דמים: **חסר** הלוג עד שלא יצק ימלאנו. משנה היא במס' נגעים (פי"ד מ"י) ותימה שלא היה יודע ר' שמעון בן לקיש והר"ג צ) [קשה] בפ' במה טומנין (שבת נ:) דפריך ממתניתין דהטומן לפת וצנונות ק): **עד** שלא יצק ימלאנו. משמע הא מסלק לא ימלאנו ותימה דלעיל (דף ה.) תניא הקדים מתן שמן למתן דם ימלאנו שמן כו' והיינו לאחר יציקה וי"ל דההיא כר' שמעון דפליג במס' נגעים ל] (פי"ד מ"י) ומייתי לה במס' יומא שאם חסר עד שלא נתן שימלאנו ואפי' לא] לאחר יציקה ואע"פ שכבר נתן קודם מתן דם הואיל ר) דבפסול נעשית לא שמה מתנה ומהאי טעם אתיא נמי כתנא קמא דיציקה הנעשית בפסול לא שמה יציקה: **מאן** דפסיל כרבי יהושע. הא דמ"ר יוסי בפ' כיצד צולין (פסחים עח. ושם) דמסתברא כי היכי דפליגי רבי אליעזר ורבי יהושע בזבחים הכי פליגי לב] במנחות לאו דוקא לר' שמעון בן לקיש אלא כי היכי דפליגי בזבחים בלא נשתייר פליגי במנחות בחסרו שיריים וא"ת הא דקאמר התם דעיקר קראי כי כתיבי בזבחים כתיבי והא במנחות נמי איכא קראי דדריש בסמוך המנחה ויש לומר דהתם לרבי יוחנן קאמר דלדידיה ליכא קראי היכא דחסרו שיריים עד כזית דמקטיר קומץ עליהם:

אותן

מסורת הש"ס

א) פסחים לו. לקמן יח:, ב) נגעים פי"ד מ"י זבחים עו:, ג) יומא מו: לעיל ה. לקמן יב. קו., ד) פסחים עו: לקמן כו., ה) זבחים כה: קט. לקמן כו. תוספתא זבחים פ"ד ה"ב פסחים עט. בכורות לט: מעילה טו: תוספתא פסחים פ"ו ה"ג, ו) [ויקרא ו], ז) [ע"ב], ח) [דברים יב], ט) אדם ואכילת מזבח מצטרפין הזריקה. ל"ק, י) נ"ל דקדושה כלי ובירושה ל"ק דנתקדשה בכלי לא מיפסלא, כ) יוצא אגב אחרינא. ל"ק, ל) היה רש"י, מ) ל"ק מ"ו, נ) דאי נתקדשה הוי. ל"ק, ס) איתמר. ל"ק, ע) [וע"ע תוספות סוכה ב. ד"ה ואין], פ) [לקמן כ. ועי' תוספות מגילה כ: ד"ה לקמיצה], צ) ל"ק, ק) [וע"ע תוספות חולין לט. ד"ה הא מקמיץ], ר) דבפסול נעשית לאו. ל"ק.

תורה אור השלם

1. בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר יאכל אתו קדש יהיה לך: במדבר יח י

מוסף רש"י

בקדש הקדשים תאכלנו. היכל במשמע (זבחים סג.). **לימא.** אם איתא דאמרינן לא יהא טפל חמור מן העיקר למה לי למכתב האי קרא לאכשורי היכל לאכילת קדשי קדשים הא כתיב בהו בחצר אהל מועד יאכלוה ויהא לא יהא טפל חמור מן העיקר (שם). **אכילה שאין אדם אוכל במקום רבו.** חילותא דרביה היא לעשות עבדו צרכיו לפניו לא יהא טפל חמור ליכא למימר דלאו מותרת היא אלא קולא וכן הדין שיהא טפל קל מן העיקר (שם). **הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מצות כהונה.** כדכתיב הכהן וקמץ דמשמע מקמיצה ואילך מצות כהונה (להלן יח.). **חסר הלוג עד שלא יצק.** מן הלוג על כפו השמאלית כדכתיב ומן השמן יצק הכהן על כף הכהן השמאלית והוא הכהן כשנאלמו הימנים מן השמן אשר על כפו השמאלית (זבחים עו:). **שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה.** שנתפזרו מהן וריש לקיש אמר אין מקטירין קומץ עליהן. דתניא (מנחות ט:) מן המנחה פרט לשחסרה היא או שחסר קומצה (ויקרא ...). **נטמאו שיריה.** של מנחה לאחר שנקמצה ועדיין לא נקטר קומצה (פסחים עז:). **כמדת ר' אליעזר.** שהיה אומר בזבחים (דף קד) דם אע"פ שאין בשר כשירה להקטיר קומצה ונפטרו הבעלים (שם. ובע"ז להלן כו:). **כמדת ר' יהושע.** דאמר אם אין בשר אין דם, ה"נ אם אין שיריים אין קומץ (להלן כו:). **כל הזבחים.** בר מעולה (זבחים קט:). **שנשתייר מהן.** בשעת זריקה (שם כה:). **כזית בשר.** דאיכא כדי אכילת אדם או **כזית חלב.** דאיכא כדי אכילת מזבח **זורק את הדם.** ואם לא נשתייר כלום לא זריק דכתיב (דברים יב) ועשית עולותיך הבשר והדם, אם אין בשר אין דם (בכורות לט:). אבל אם נטמא כל הבשר והחלב או שאבד לא יזריק, ורבי יהושע לטעמיה דדריש ועשית עולותיך הבשר והדם אם אין בשר אין דם. (זבחים כה:) ובזבחים כתיב ודם זבחיך ישפך והבשר תאכל הוקקן הכתוב זה לזה (שם קט.). **כחצי זית בשר כחצי זית חלב אינו זורק את הדם.** דאכילת אדם ואכילת מזבח אין מצטרפין (פסחים שם.). **ובעולה.** דלית בה אכילת אדם (מעילה ט:).

עין משפט נר מצוה

נז א מיי' פי"א מהל' פסוה"מ הלכה ו:
נח ב מיי' שם הלכה ז:
נט ג מיי' שם הלכה ט:
ס ד מיי' פ"ה מהלכות מחוסרי כפרה הל' ד:
סא ה ו מיי' פי"א מהל' פסוה"מ הל' כ:
סב ז מיי' שם פ"א הלכה ל לא:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דעבודה דלכך כצ"ל ותיבת היא נמחק: (ב) בא"ד לאכול במקום רבו אמרינן דכיון דעיקר הוא כ"ש דלא מצי אכיל:

שיטה מקובצת

א] לחומת עזרה. עי' תוס' זבחים (דף כ ע"ב) ותוס' סוכה (דף ג ע"א): ב] כיון דקדושת כלי היא נ"ב: ג] קבעה לה ר"ל אמר כי קדושת כלי קבעה לה: ד] תיבת אם נמחק: ה] יהושע מודה דתניא: ו] וזורק את הדם: ז] מועד יאכלוה: ח] קרא דבחצר: ט] בכניסת ההיכל אלא למשרי כו' מההוא טעמא דלא יהא: י] לעבוד עבודת רבו בפני: יא] לה לשם מנחה וקרינא: יב] השמאלית ימלאנו ולא אמרינן דקבעה לה לוג: יג] פליגי דהשתא מה אבדו שיריים: יד] דאיכא שיור הסד"ה: טו] והדם יש דם בשר א) [illegible]

[illegible] קדיש כלי מהני במנחת (נסכים) [כהנים] כמו לאחר קמיצה בשאר מנחות וכה"ג נאמר גבי פסול יוצא והקשה הר"מ דאמרי' בפ' שתי הלחם [לחם הפנים] נפסל במסעות משום יוצא ואמאי הא לא קדיש בכלי לפסול ביוצא וי"ל דהתם משום לבונה שאין לה מתירין אחרים שהיא עצמה מותרת ויש לה דין מנחת כהנים ונפסלה ביוצא ומילא נפסל הלחם אחר שנפסלו מתיריו. עוד קשה גבי הא דאמרי' פ' ב' דזבחים [דף יט] יציאה מהו שתועיל בקדוש ידים ורגלים ופי' אדם שקידש ידיו ממימי הכיור והוציאן לחוץ מהו שיפסלו ידיו משום דהוציאן כדין כל כלים דמקדשין לענין שהפסל ביוצא [והא משום קידוש כלי לא מיפסל ביוצא במידי דלא נגמר עבודתו] וי"מ דשאני התם במי כיור דהוי לצורך ב) שהיהן ומתירין נפסלין משום משמע דבלא טעמא דהיסח הדעת שייך בהו פסול דיוצא לכך נ"ל דמשום יציאה גופא קאמר ולא מכח קדוש כלי דהא הידים לא נתקדש בתוך הכלי אלא משום דהוקדשו ג) בעבודת רחיצת קדושן הוכשרו ליפסל ביוצא וא"ת כיון שמי הכיור אינן נפסלין ביוצא דהיינו קדושת כלי דידהו לא מהני בהו לפסול ביוצא וכדאמר נמי התם א"כ כ"ש ידים שלא נפסלו דהא גבי לינה בעי למימר התם דאפי' לר' דאביש דאמר אין לינה מועלה בקידוש ידים מ"מ פוסלת לינה במי הכיור. ומפרש דודאי שאין [ללמוד] יוצא מפסול לינה דהא דלא מהני כלי לפסול ביוצא הוא [מפני] שאין הכלי גמר עבודתו ומשום הכי אין יוצא יכול לפסול מי הכיור שאין בהן אלא קדושת כלי ולא נגמר עדיין כל עבודתו שעדיין עתידין להתקדש הידים מהן אבל ודאי אחר שנתקדשו הידים מהן שהוא גמר עבודתו אז חיילא עליהם פסול יוצא דהא אפי' כלי מועיל ליפסל ביוצא כשהוא גמר עבודתו כדפי' במנחת נסכים אבל גבי פסול לינה שאין תלוי בגמר עבודה דהא כלי מהני לפסול בטבול יום ולינה בכל המנחות אע"ג דקדושה כלי דידהו אינו גמר עבודה א"כ דין הוא שיפסלו המים בלינה [illegible] המים. תו"ח: כו] כדאמרינן בפ"ב דמעילה כל דבר שיש לו מתירין משקרבו מתירין ובזבחים (דף מה ע"ב) ושאין: כז] קבלה ולא גרסי' לה דאם כן הספי בצואר בהמה לפנים והא קי"ל כילה בחוץ וצוארה בפנים פסולה כדלקמן בפ' השוחט והמעלה. תו"ח: ל] נגעים אר' [יעקב] [עקיבא]: לא] לאחר יציקה וא"ת הרי נתן וי"ל דההיא נתינה שלא כמצוותה היא שהרי לא נתן בכשרות אלא בפסול אבל ביציקה על כפו כמצוותה היא לפיכך צריך למימר תנאי היא. תו"ח: לב] פליגי נמי במנחות לאו לרשב"ל:

א) זה תמוה דהא אין כפרה אלא כלם ואולי דצ"ל אם אין דם אין בשר: ב) [אולי צ"ל לצורך מתירין ומתירין נפסלין וכו']. ג) [נראה דצ"ל הוקדשו לעבודה כרחיצת הקידוש הוכשרו וכו'].